

Radzyhovskiy, M.L., Kuryata, N.V., Pishchanskiy, O.V., Dyshkant, O.V., Androshchuk, O.A., Sokulskiy, I.M., Ukhovskiy, V.V., Rudoi, O.V. (2024). Features of *in vitro* cultivation of the field strain of canine parvovirus. *Biol Tvarin*, 26(2), 42–46.

Radzykhovskiy ML, Dyshkant OV. *Fundamentals of Veterinary Virology*. A manual. Kyiv, NUBiP of Ukraine. 2022: 180 p. (in Ukrainian)

Van der Sanden, S.M., Wu, W., Dybdahl-Sissoko, N., Weldon, W.C., Brooks, P., O'Donnell, J., Jones, L.P., Brown, C., Tompkins, S.M., Oberste, M.S., Karpilow, J., & Tripp, R.A. (2015). Engineering Enhanced Vaccine Cell Lines To Eradicate Vaccine-Preventable Diseases: the Polio End Game. *Journal of virology*, 90(4), 1694–1704.

АНАЛІЗ РИЗИКІВ ТА ШЛЯХИ ПРОФІЛАКТИКИ МАСТИТУ У КІЗ

Бабарук Д.А., аспірант

Науковий керівник – **Науменко С.В.**, д. вет. н., професор
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

Вступ. Мастит є одним з найбільш поширених і економічно значущих захворювань молочних кіз, що впливає на виробництво козиного молока та здоров'я тварин. Це захворювання може призвести до значних фінансових втрат у фермерів через зниження продуктивності тварин, необхідність додаткового лікування та загрозу для якості молочної продукції. Особливо важливо це для малих фермерських господарств в Україні, де козівництво є джерелом засобів для існування багатьох сімей. В умовах сучасного ринку, де зростає попит на екологічно чисте козине молоко та його похідні продукти, особливо на органічну продукцію, проблема маститу набуває нових масштабів. Відсутність своєчасного контролю та профілактики захворювання може негативно вплинути на репутацію українських виробників на міжнародних ринках.

Результати та їх інтерпретація. Дослідження показало, що рівень захворюваності на мастит в Україні значною мірою залежить від регіону, типу ферми, умов утримання та рівня ветеринарного обслуговування. Малі ферми, які використовують традиційні методи доїння, особливо схильні до поширення інфекцій через недотримання сучасних гігієнічних стандартів. У таких господарствах відсутність належного догляду за вим'ям і недостатній контроль за станом тварин сприяють швидкому поширенню інфекцій.

Велика кількість випадків маститу була зафіксована у Карпатському регіоні, де кози часто випасаються на відкритих територіях і зберігається традиційна система доїння. Незважаючи на природні умови, які сприяють здоровому утриманню тварин, фактор людського недбальства та економічні обмеження стають головними проблемами. Часто фермери не мають доступу до сучасного обладнання для доїння або не вважають це за потрібне, що призводить до мікротравмування вимені і збільшує ризик зараження.

Іншою суттєвою проблемою є брак кваліфікованої ветеринарної підтримки на регіональному рівні, що ускладнює своєчасну діагностику та лікування захворювань. Це особливо відчутно на малих фермах, де фінансові можливості фермерів обмежені. З іншого боку, ферми, що активно використовують механічні доїльні апарати та сучасні технології догляду за тваринами, мають значно менший рівень захворюваності на мастит. Наприклад, у центральних і південних регіонах, де козівництво стало більш механізованим, фермери відзначають суттєве зниження кількості випадків захворювання.

Фактори ризику. До основних факторів, що підвищують ризик розвитку маститу, належать:

1. Недотримання гігієни: забруднення вимені під час доїння, погані умови утримання та недотримання санітарних норм.

2. Неправильне доїння: ручне доїння або некоректне використання механічних апаратів, що призводить до пошкодження вимені.
3. Стресові фактори: неправильне харчування, погані умови утримання, надмірний фізичний або психологічний стрес.
4. Знижений імунітет тварин: погане харчування, недостатній ветеринарний нагляд або інші захворювання, які знижують здатність тварин протистояти інфекціям.

Профілактика. Для зниження захворюваності на мастит рекомендується впроваджувати наступні профілактичні заходи:

1. Підвищення гігієнічних стандартів: фермери повинні забезпечити чистоту у стійлах, регулярну обробку вимені перед і після доїння, а також контроль за станом здоров'я кіз.
2. Впровадження сучасних технологій доїння: використання механічних доїльних апаратів дозволяє мінімізувати ризики травмування вимені та зараження інфекціями.
3. Регулярна ветеринарна підтримка: проведення профілактичних оглядів та своєчасне лікування захворювань допоможуть знизити ризики поширення маститу.
4. Збалансоване харчування: забезпечення тварин повноцінними кормами сприятиме підвищенню їхнього імунітету і здатності протистояти інфекціям.
5. Освітні програми для фермерів: важливо навчати фермерів ефективних методів догляду за тваринами, включаючи питання гігієни, сучасні методи доїння та виявлення ознак маститу на ранніх стадіях.

Висновки. Мастит залишається однією з ключових проблем у козівництві України, проте впровадження сучасних технологій, підвищення рівня гігієни та покращення ветеринарного нагляду можуть суттєво знизити рівень захворюваності. Для підвищення ефективності господарств та забезпечення конкурентоспроможності на ринку козиного молока, українські фермери мають зосередитися на впровадженні інноваційних методів догляду за тваринами та підвищенні рівня професійної підготовки.

Бібліографічний список

- Barkema, H. W., Green, M. J., Bradley, A. J., & Zadoks, R. N. (2009). Invited review: The role of contagious disease in udder health. *Journal of Dairy Science*, 92(10), 4717-4729.
- Rainard, P., Foucras, G., Fitzgerald, J. R., Watts, J. L., & Koop, G. (2018). Knowledge gaps and research priorities in *Staphylococcus aureus* mastitis control. *Transboundary and Emerging Diseases*, 65(S1), 149-165.
- Skliarov, P., Fedorenko, S., Naumenko, S., Bilyi, D., Koshevoy, V., Petruscha, V., & Onyshchenko, O. (2023). Cows postpartum polymorbid pathology. *Journal of Advanced Veterinary Research*, 13(8), 1730-1736. <https://www.advetresearch.com/index.php/AVR/article/view/1523>
- Skliarov, P., Fedorenko, S., Naumenko, S., Koshevoy, V., & Pelyh, K. (2021). The development of phyto- and tissue origin medicines for veterinary reproductive issues. *Scientific Horizons*, 24(8), 15-25. [https://www.doi.org/10.48077/scihor.24\(8\).2021.15-25](https://www.doi.org/10.48077/scihor.24(8).2021.15-25)
- Zajac, P., Kowalewski, D., & Nowakowski, P. (2016). The influence of milking technology on the occurrence of mastitis in goats. *Journal of Animal Science and Technology*, 58(2), 135-142.
- Пастернак А. М., Кошевой В. І., Науменко С. В., Радзиховський М. Л., & Склярів П. М. (2023). Особливості бактеріальної контамінації секрету молочної залози корів лактаційного періоду за субклінічного маститу. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Ветеринарні науки*, 25(112), 123-130. <https://doi.org/10.32718/nvlvet11218>